

Engels op het vmbo van het reformatorische voortgezet onderwijs (document under construction...)

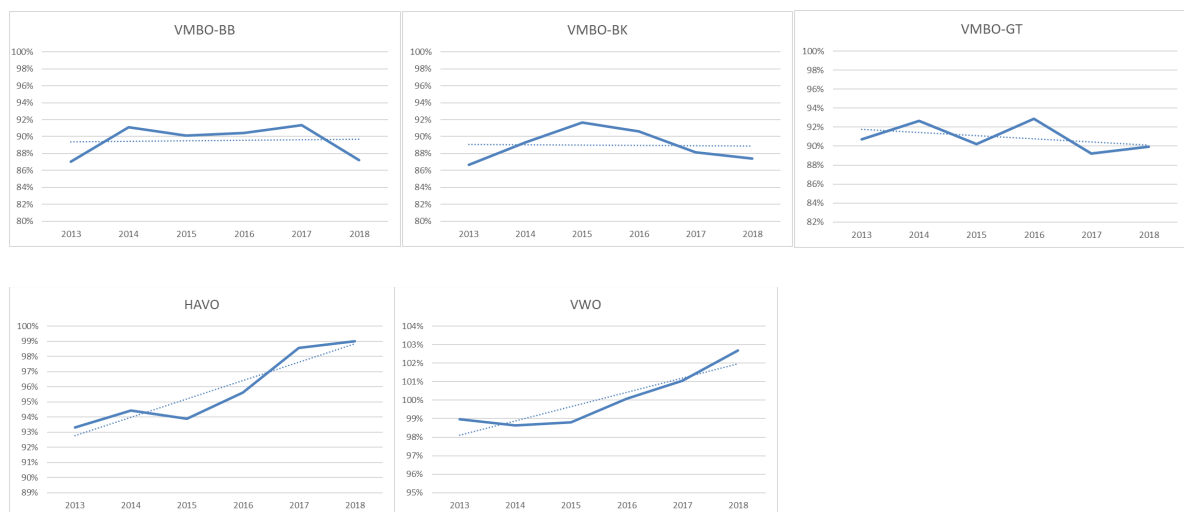
April 2022

Situatiebeschrijving

Scholen voor Reformatorisch onderwijs kennen een lange traditie met tegenvallende resultaten voor het vak Engels. Omdat die resultaten achterbleven ten opzichte van de landelijke resultaten is in 2010 het lectoraat Engels opgestart aan de Hogeschool Driestar. De kenniskring heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar de oorzaken van de opgelopen achterstand. Daarvoor heeft ze vergelijkingen gemaakt tussen reformatorische en niet-reformatorische scholen (De kloof, 2012 en De zijden, 2013). Grosso modo kon uit de vergelijkende onderzoeken niet veel verschil worden geconstateerd voor wat betreft de werkwijze van reformatorische of niet –reformatorische docenten Engels.

Naast onderzoek m.b.t. handelwijze en didactiek zijn er door de kenniskring vier uitgebreide studies gedaan naar kansrijke didactiek, te weten lees-, en luistervaardigheid, idioomverwerving en grammatica.

De kenniskring en de kerngroep hebben ieder jaar in kaart gebracht hoe het verloop van de examenresultaten was. Vanaf 2013 tot en met 2018 is hieronder het verloop in kaart gebracht. In iedere grafiek geeft de 100% lijn het landelijk gemiddelde aan, dus ook hoe de verschillende afdelingen zich verhouden tot het landelijk gemiddelde.

De aanbevelingen die de kerngroep heeft gegeven aan de scholen, de overheidsmaatregel om Engels een van de drie kernvakken te maken én een toegenomen urgentiebesef bij zowel ouders als docenten hebben een positief effect gehad op de resultaten van het Engels op de havo en het vwo. Op alle reformatorische scholen hebben genoemde afdelingen havo en vwo vooruitgang geboekt.

Helaas gaat dit niet op voor het vmbo op de reformatorische scholen. In feite geldt voor alle afdelingen dat er sinds 2013 een neergaande lijn waarneembaar is, ongeacht incidentele minimale stijgingen per school per afdeling.

Algemeen

- De cijfers van havo en met name vwo zitten op of boven het landelijk gemiddelde en blijven zich positief ontwikkelen.
- De cijfers van het vmbo zitten gemiddeld genomen meer dan 10% onder het landelijk gemiddelde en ten opzichte van 2013 *is er geen enkele verbetering merkbaar in de examenresultaten!*

BL:

De cijfers zijn dit jaar fors gezakt waardoor de stijgende trendlijn van vorig jaar nu volledig horizontaal is getrokken en we op het niveau zitten van 2013. De daling geldt voor alle scholen, waarbij de Fruytier de kleinste daling meemaakt, slechts 0,08.

KL:

De daling die zich in 2015 heeft ingezet is ook dit jaar verder gegaan waardoor ook de kader ongeveer uitkomt op het niveau van 2013. Hier is het beeld meer diffuus omdat 3 scholen stijgen, 3 scholen dalen en één school gelijk blijft.

GT:

Scoort dit jaar iets hoger dan vorig jaar maar dit is marginaal waardoor de trendlijn nog steeds negatief is. Interessant is dat met name de GT-grafiek een piekpatroon laat zien. Na ieder relatief goed jaar, volgt een slechter jaar. GT vertoont verder hetzelfde patroon als de Kader-grafiek omdat ook hier 3 scholen dalen, 3 scholen stijgen en 1 school ongeveer gelijk blijft presteren.

Havo:

Cijfers stijgen opnieuw ten opzichte van vorig jaar maar de stijging is heel licht, slechts een halve procent. Hiermee zit de havo op 99% van het landelijk gemiddelde. Als de trendlijn wordt gevolgd dan is volgend jaar het landelijk gemiddelde bereikt.

Vwo:

Stijging bijna 2% ten opzichte van vorig jaar. Hiermee zit het VWO gemiddeld op bijna 103% van het landelijk gemiddelde en lijkt hiermee definitief uit de gevarenzone.

Onderzoeksopdracht

Mede gezien het bovenstaande ontwikkeling met name binnen het vmbo heeft het schoolleidersplatform (SLP) van de reformatorische scholen de kerngroep opdracht gegeven deze neerwaartse beweging te onderzoeken en te komen met eventuele aanbevelingen. In de cursus 2018-2019 is de kerngroep hiermee begonnen.

Werkwijze

Om het beeld van de situatie op de vmbo afdelingen scherp te krijgen zijn de volgende activiteiten gestart:

- Schoolbezoeken binnen de vmbo afdelingen van de scholen. Waar in de afgelopen jaren de gehele sectie Engels werd bezocht, beperken zich de bezoeken nu tot de vmbo afdelingen i.c.m. gesprekken met de verantwoordelijke school leider.
- Naast de reguliere schoolbezoeken heeft de kerngroep zogenaamde regiobezoeken ingesteld. In het najaar 2018 is de eerste ronde geweest in de regio's noord, midden en zuid. De secties zijn bevraagd op hun visie t.a.v. de tegenvallende resultaten en van de consultatie van collega's wordt verslaglegging gedaan en bevindingen worden vergeleken.

- Een derde pijler van het onderzoek betreft het bezoeken van externe vmbo scholen in Nederland waar de resultaten voor Engels opvallend goed zijn. In totaal zijn 6 scholen bezocht. Van deze scholen worden, waar mogelijk, de cito-Vas gegevens vergeleken met de uitstroomgegevens van de examens van deze scholen. (Bijlage 1)
- In mei en juni 2019 is op de 7 reformatorische VO-scholen een motivatie-enquête afgenomen. Deze enquête bestond uit 42 vragen waarmee de motivatie voor de taal Engels werd gemeten in 7 verschillende categorieën. In totaal hebben 2512 leerlingen de enquête ingevuld. In september 2020 is deze enquête opnieuw afgenomen onder 3176 leerlingen. Ook zijn opnieuw externe scholen geënuquêteerd. Ter triangulatie zijn op 3 scholen gesprekken gevoerd met groepen leerlingen. (Bijlage 2)
- Het schoolleiders platform (SLP) heeft de kerngroep opdracht gegeven eveneens te kijken naar de situatie op de basisscholen voor het vak Engels en de doorstroom naar het vo. (Bijlage 3)
- De Cito-Vas gegevens van de reformatorische scholen zijn weergegeven in bijlage 5.
- Parallel aan bovenstaande vindt relevant literatuur onderzoek plaats door de kerngroep. De centrale vraag daarbij is welke mogelijke factoren voor de tegenvallende resultaten mogelijk ook elders gesignaleerd worden en of er zinvolle aanbevelingen worden gedaan. (Bijlage 4)
- Bijlage 5 verschaft een overzicht van de resultaten Engels van de Vas0 scores van onze scholen tot eindexamen cohorten 12/13 en die van 18/19.
- Als kerngroep zijn wij op zoek naar kansrijke initiatieven die de situatie van de vmbo leerlingen kunnen verbeteren. Een overzicht van initiatieven die nu op verschillende scholen worden uitgewerkt is te vinden in bijlage 6.

Bijlage 1. Bevindingen bezoeken externe scholen

Een van de eerst in het oog springende bevindingen van de bezoeken aan externe scholen is het feit dat in vrijwel alle gevallen er uitsluitend met methodes gewerkt wordt. Met andere woorden; er wordt nauwelijks gebruik gemaakt van extra-curriculair materiaal. De methodes New Interface en Stepping Stones zijn de meest gebruikte. Collega's op de betreffende scholen gaven aan dat er meer dan genoeg tijd nodig is om de methodes door te werken en het gewoon niet zinvol is ander materiaal aan te schaffen of te gebruiken. Er wordt niet of nauwelijks aan excursies of projecten gedaan op de bezochte scholen. Een tweede opvallend aspect is dat er veelal weinig grammatica wordt behandeld. Wel worden de lesjes uit de werkboeken gemaakt maakt er wordt weinig expliciete grammatica instructie gedaan. Op drie scholen werd gesteld dat leerlingen wel tijden (tenses) moeten herkennen.

Slechts één van de zes bezochte scholen gebruikt naast de methode een aparte idioommethode. Aan separate idioomverwerving wordt weinig gedaan. De leerlingen werken zelfstandig met wrts. Drie van de bezochte scholen merkten op dat Stepping Stones voldoende idioom aanbiedt en dat extra idioom onnodig is. Een school neemt idioom toetsen af in het derde jaar m.b.v. examenbundels. Zij toetsen een aantal pagina's examenidioom aan het aan het einde van ieder hoofdstuk uit de methode. Een school gaf aan dat 'ze leerlingen het examenidioom kunnen laten dromen' en ook een tweede school benadrukte het belang hiervan. Drie van de bezochte scholen stellen dat het goed lezen van *teksten* belangrijker wordt beschouwd dan apart idioom leren. Leerlingen moeten vooral woorden in context leren. Twee collega's (GT) werken met materiaal dat "aanspreekt" zoals

krantenknipsels, Times artikelen e.d. Dit valt de leerlingen aanvankelijk tamelijk zwaar, “maar geeft leerlingen na verloop van tijd ook goed gevoel wanneer het lukt”. Opvallend was dat verschillende scholen opmerkten dat de leerlingen op een vrij hoog niveau binnenkomen. Geen van de ondervraagde scholen gaf aan dat het aanvangsbekwaamheid niveau vanuit de basisschool een probleem is.

Verschillende scholen gaven aan dat betrokkenheid van de leerlingen wordt verondersteld; ook zelfs geëist. Een van de collega's stelde dat het toch vanzelfsprekend is dat de leerlingen 'part en deel' zijn van hun eigen taalverwervingsproces. Tegelijkertijd waren de scholen vrijwel unaniem in hun oordeel dat het geven van Engels op hun school geen enkel probleem is. “Leerlingen vinden Engels gewoon helemaal OK”. Bij drie scholen werd benadrukt dat de jongens veel gamen. En kijken ook via YouTube naar games. Dit heeft een aanwijsbaar positieve invloed op hun cijfers.

Bijlage 2. Resultaten motivatie enquêtes.

Om een duidelijker beeld te verkrijgen wat de onderliggende redenen zijn van de tegenvallende resultaten voor Engels in het vmbo heeft de kerngroep besloten om enquêtes af te nemen in de 7 reformatrische scholen. In mei/juni 2019 en september 2020 zijn de enquêtes afgenomen onder respectievelijk ruim 2500 en 3100 leerlingen. De vragen zijn gesteld over 7 onderwerpen. Hiervan een beknopte omschrijving.

1. Ideal L2 Self → het gaat hier om motivatie voor de taal die grotendeels samenvalt met ons begrip 'intrinsieke motivatie'.
2. Internationale attitude → Het bewustzijn dat de taal later een grote rol kan spelen binnen internationale contexten
3. Aan de taal gehecht belang → Hierbij gaat het om het belang van de taal, los van wat er allemaal mee mogelijk is.
4. Culturele interesse → Interesse in de culturele mogelijkheden die het beheersen van de Engelse taal biedt.
5. Externe invloeden → Invloed van ouders en vrienden op de waardering van Engels
6. L2 leerervaring → Hoe ziet de leerling de les in de klas.
7. L2 zelfvertrouwen → Hoe veel zelfvertrouwen heeft de leerling als het gaat om de actieve vaardigheden.

Hieronder zijn de gegevens samengevat en per school weergegeven. De laatste gegevens verschaffen het vergelijkende beeld van het niet-reformatrisch onderwijs. De meest in het oog lopende resultaten zijn de zgn. 'Externe invloeden' en 'L2 leerervaring'. Deze scores opvallend laag tot wel 2 punten verschil met niet-refo-onderwijs! De onderlinge verschillen tussen refo- en niet-refo onderwijs zijn te zien bij de onderwerpen 'Aan de taal gehecht belang' en 'L2 leerervaring'. Hier betreft het dus de resultaten voor alle afdelingen van het refo vo.

Wanneer gekeken wordt naar de resultaten specifiek voor het VMBO dan geldt ook Ideal L2 Self als zeer significant verschillend. Bij 'L2 leerervaring' gaat het vooral om de ervaring in de klas, in de Engelse les. Het is duidelijk dat hier een significant probleem zit dat specifiek lijkt te bestaan op onze scholen.

Gegevens reformatorisch onderwijs (totaal)

Onderwerp	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,18	6,98	6,53
Internationale attitude	6,96	7,37	7,14
Aan de taal gehecht belang	6,63	7,40	6,97
Culturele interesse	5,91	6,44	6,14
Externe invloeden	5,94	6,22	6,07
L2 leerervaring	5,06	5,63	5,31
L2 zelfvertrouwen	5,49	6,15	5,78

Gegevens reformatorisch onderwijs (per school)

Calvijn	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,39	7,05	6,66
Internationale attitude	7,10	7,45	7,24
Aan de taal gehecht belang	6,71	7,33	6,96
Culturele interesse	6,02	6,42	6,18
Externe invloeden	6,11	6,46	6,25
L2 leerervaring	5,25	5,50	5,35
L2 zelfvertrouwen	5,71	6,04	5,84

Driestar College	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,44	7,08	6,51
Internationale attitude	7,15	7,47	7,19
Aan de taal gehecht belang	6,92	7,41	6,97
Culturele interesse	6,23	6,59	6,27
Externe invloeden	6,24	6,23	6,24
L2 leerervaring	5,32	6,23	5,43
L2 zelfvertrouwen	5,74	6,46	5,83

Gomarus SG	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,02	6,51	6,25
Internationale attitude	6,76	6,94	6,84
Aan de taal gehecht belang	6,42	6,45	6,43
Culturele interesse	5,66	5,71	5,68
Externe invloeden	5,67	6,79	5,73
L2 leerervaring	4,91	4,60	4,77
L2 zelfvertrouwen	5,31	5,50	5,40

Jacobus Fruytier	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	5,68	6,80	6,05
Internationale attitude	6,59	7,23	6,80
Aan de taal gehecht belang	6,03	7,42	6,49
Culturele interesse	5,45	6,51	5,80
Externe invloeden	5,64	6,12	5,80
L2 leerervaring	4,43	5,41	4,75
L2 zelfvertrouwen	4,97	5,87	5,27

Pieter Zandt	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,42	6,96	6,68
Internationale attitude	6,99	7,39	7,19
Aan de taal gehecht belang	6,91	7,38	7,14
Culturele interesse	6,26	6,52	6,39
Externe invloeden	6,04	6,09	6,06
L2 leerervaring	5,51	5,71	5,61
L2 zelfvertrouwen	5,76	6,40	6,08

Van Lodenstein College	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	5,69	6,96	6,33
Internationale attitude	6,66	7,26	6,96
Aan de taal gehecht belang	6,10	7,34	6,73
Culturele interesse	5,40	6,26	5,83
Externe invloeden	5,59	6,08	5,84
L2 leerervaring	4,53	5,50	5,02
L2 zelfvertrouwen	5,23	6,16	5,70

Wartburg	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self	6,51	7,23	6,95
Internationale attitude	7,42	7,60	7,53
Aan de taal gehecht belang	7,25	7,88	7,63
Culturele interesse	6,23	6,81	6,58
Externe invloeden	6,15	6,50	6,37
L2 leerervaring	5,35	6,18	5,86
L2 zelfvertrouwen	5,49	6,36	6,02

Gegevens niet-reformatorisch onderwijs

Onderwerp	VMBO	Havo/Vwo	Totaal
Ideal L2 Self			
Internationale attitude			
Aan de taal gehecht belang			
Culturele interesse			
Externe invloeden			
L2 leerervaring			
L2 zelfvertrouwen			

Bijlage 3. Situatie Engels in het basisonderwijs en de doorstroom naar het vo

Een factor die stevast in gesprekken met zowel externe als eigen scholen wordt benoemd is de situatie die bestaat bij de instroom van leerlingen uit het basisonderwijs.

Waar, zoals eerder aangegeven, verschillende externe scholen expliciet stellen geen problemen te ervaren met het instroom niveau van toeleverende basisscholen, wordt bij de eigen 7 reformatorische scholen telkens gewezen op het lage instroomniveau van leerlingen uit het basisonderwijs. En hoewel dit effect heeft op alle niveaus, komt het duidelijk tot

uiting in een achterstand voor vmbo leerlingen. Een van de aspecten die herhaaldelijk als mogelijke oorzaak naar voren komt is dat er op de basisscholen vrij structureel en cognitief met de Engelse taal wordt gewerkt. Dit zou een negatief effect kunnen hebben op de prestaties en zeker op de motivatie van de vmbo leerling. Deze zou al vroeg op achterstand kunnen komen. Verder onderzoek hiervoor is noodzakelijk.

Een laatste en niet onbelangrijk facet is dat er landelijk verschillende signalen zijn afgegeven dat de aandacht voor Engels in de basisscholen (weer) enigszins verslapt. Na jaren van extra aandacht voor de situatie van Engels treedt er vermoeidheid en gewenning op met blijkbaar nadelige resultaten.

Het Peil.Engels Einde basisonderwijs (rapport 2017 – 2018) toont interessante conclusies en aanbevelingen.

- “Methoden die nu beschikbaar zijn, lijken de spreekvaardigheid van kinderen eerder te belemmeren dan hen uit te nodigen hun spreek- of gespreksvaardigheid verder te brengen”.
- “Iedere leerling moet gestimuleerd worden door aan te sluiten bij zijn niveau en belangstelling”.
- “Woordenschat is het begin dominant is, maar daarna moet de stap gezet worden naar spreken en spontaan taalgebruik.”
- “Leg de focus meer op vrije gespreksvaardigheid, binnen de context van de les. Het aanleren van woordenschat wordt dan ook zinvoller”.
- “De overdracht (po – vo) zou niet gericht moeten zijn op cijfers, maar op wat er al is gedaan. Dat voorkomt dat later onderwijstijd overboord wordt gegoid.”

Bijlage 4. Bevindingen literatuur m.b.t. leerattitude en prestaties vmbo leerlingen

Bovenstaande situatie beschrijving vraagt om breder onderzoek naar mogelijke verbeterstrategieën. Naast bestaande literatuuronderzoek gedaan in de periode 2010-2014 voor alle afdelingen vo is onderstaande meer recent en meer toegespitst op het vmbo. In dit bestek betreft het uiteraard een beknopte weergave met de meest relevante bevindingen.

Een studie verricht naar betrokkenheid van leerlingen op hun lesstof werd uitgevoerd door Mignon Beukers gedurende 2 jaar in klassen 2 en 3 vmbo, basis en kader. Haar eerste aanname was dat het inspectierapport van 2015 onomwonden stelt dat leerlingen in het vmbo betrokkenheid missen, iets dat door zowel docenten als leerlingen wordt bevestigd. De meerderheid van de ondervraagde docenten stelde dat deze betrokkenheid zou verbeteren wanneer hun opdrachten meer in overeenstemming zouden zijn met hun interesses, uitdagend en competitie gericht zouden zijn.

Een promotieonderzoek dat de motivatie voor het vak Engels onderzocht onder 195 docenten vmbo wijst op het belang van de relatie leerling-docent in de betrokkenheid van de leerling (van Uden, 2014). Het onderzoek wees onomwonden aan dat een betere relatie met de leerkracht positieve leeropbrengsten heeft terwijl omgekeerd een moeilijke relatie veelal negatieve effecten heeft op de leeropbrengsten.

Een studie door Harmin en Toth (2006) onder ‘vocational students’ bracht de volgende sleutelwoorden aan het licht. Dignity, Energy, self-management, community en awareness, afgekort als Desca. *Waardigheid* is een notie die bijzonder hoog genoteerd staat. Leerlingen willen waardering en respect voor wat ze doen. Daarnaast willen ze actief zijn i.p.v. steeds

passief te moeten zijn. Een derde facet is dat ze zelf willen bepalen waar te zitten of met wie ze willen werken. Ze willen deel uitmaken van de ‘community’ en vooral niet verveeld zijn. Harmin en Toth kwamen tot indeling van een viertal soorten leerlingen.

Bovenaan de lijst staan de volledig ‘betrokken’ leerlingen, die een vreugde zijn om les te geven (deze leerlingen zijn overigens niet de beste in de les en hebben niet een goede eindscore per se). Daaronder komen de ‘verantwoordelijke’ leerlingen die respectvol en trouw zijn in hun werk. De categorie daaronder vormt de ‘halfslachtige’ leerlingen. Hun werk zit vol slordige fouten. Ze beginnen laat en willen graag vroeg ophouden. Tenslotte zijn er wat de auteurs de “work avoiders” noemen. Zij zullen hun taak vaak niets eens uitvoeren of half en zij zullen het vlugst discipline problemen opleveren. Zij zijn het die de leerkracht kunnen leegzuigen. Uit de grote studie van Harmin en Toth blijkt dat, wanneer docenten bereid zijn een deel van hun onderwijs “uit te besteden” aan hun leerlingen, zij zullen bemerken dat hun lestaak minder zwaar wordt. De beste manier om dit te bewerkstelligen volgens de auteurs is door hun lessen aantrekkelijk en uitdagend te maken, waarbij leerlingen zelf duidelijk verantwoordelijkheid hebben voor hun leerproces.

Het boek *Motivation in Education* van Pintrich en Schunk (2002) geeft een aantal interessante en uitdagende gedachten mee over leerling betrokkenheid in de les. Hoewel het een onderzoek uit 2002 betreft is met name onderzoek gedaan in de categorie leerlingen waaronder ons vmbo ook valt. De auteurs dragen een inmiddels veelgebruikte indeling van de factoren die in een rol spelen bij motivatie aan.

Bron	Implicatie
Uitdaging	Geef leerlingen taken van enige moeilijkheid waarbij ze het gevoel hebben deze taken te kunnen behalen
Nieuwsgierigheid	Geef verrassende of anders soortige informatie die leerlingen motiveert hun kennis aan te vullen
Controle	Geef leerlingen keuzemogelijkheden en een gevoel van controle over hun eigen leeruitkomsten
Inbreng	Betrek inbreng van leerlingen in lesgebeuren en maak gebruik van hun fantasie

Een studie uit 2011 door Schuit, de Vrieze en Slegers constateert eveneens dat leerlingen gemotiveerd zijn om nieuwe dingen te leren wanneer deze betekenisvol voor hen zijn. Nelis en Stark (2014) benadrukken het feit dat het een groot deel van de leerlingen uit hun onderzoek ontbreekt aan doorzettingsvermogen, drijfveren, motivatie en geloof in eigen kunnen. Met betrekking tot het laatstgenoemde facet blijkt uit een studie van Kuncel, Crede & Thomas (2005) dat leerlingen vaak bijzonder goed op de hoogte zijn van eigen kunnen en ook een helder besef hebben van hun kansen op succes.

Groeneveld (2015) en Schuit, De Vrieze & Slegers (2011) constateren tevens dat pairwork/groupwork gunstige effecten heeft op betrokkenheid leerlingen. Wanneer leerlingen collectief verantwoordelijk zijn voor leeropbrengsten, dit eveneens positieve effecten heeft op betrokkenheid leerlingen.

Een studie van Sullo (2009) claimt dat leerlingen gemotiveerder zullen zijn wanneer zij zelf bepaalde keuzes hebben in de opdrachten die zij doen. Zijn studie experimenteerde met de effecten van twee gelijkwaardige opdrachten voor leerlingen, waarbij deze mochten kiezen

welke opdracht zij wilden doen. Ook onderzocht hij de effecten in motivatie wanneer leerlingen zelf een opdracht mochten formuleren rond een bepaald onderwijskundig doel.

Diverse studies van John Hattie (o.a. 2011) suggereren een sterkere rol van mogelijke demotivatie dan van motivatie factoren. Publieke vernedering, vernietigende test resultaten, of conflicten met leeftijdgenoten of leerkrachten kunnen directe invloed hebben op de toewijding (van leerdoelen). Ook wijst hij op het gemak waarmee een leerling gedemotiveerd kan worden in tegenstelling tot de moeite die het kan kosten leerlingen te motiveren.

In zijn boek *Why students don't like school?* beschrijft de Amerikaanse hoogleraar Daniel Willingham een groot aantal onderliggende redenen waarom 'school niet geliefd is'. Daaraan gekoppeld komt hij met talloze bijzonder waardevolle aanbevelingen die ook voor onze vmbo lessen sterk toepasbaar zijn. (Feitelijke) kennis is van groot belang en oppervlakkige kennis is nog altijd beter dan geen kennis zo stelt hij. Zonder intensieve oefening kunnen leerlingen onmogelijk met goed gevolg mentale taken uitvoeren en oefening bevordert verder en dieper leren; kortom; 'drillen' van lesstof heeft zin. Verandering in wijze van lesgeven en lesstof bevordert aandacht! Prijs inspanning en geen bekwaamheid (ability) en vertel je leerlingen dat hard werken echt winst oplevert en dat fouten maken onderdeel is van ieder leerproces. Toon je leerlingen dat je vertrouwen in ze hebt; wantrouwen versterkt demotivatie! (Voor verdere suggesties en gegevens boek; zie recensie website kerngroepengels.nl)

Bijlage 5. De resultaten Engels van Vas0 score tot eindexamen cohorten 12/13 tot 18/19

school	niveau	Cohort 12/13-16/17			Cohort 13/14-17/18			Cohort 18/19
		vas0	eindex	verschil	vas0	eindex	verschil	vas0
CC Goes	bb	31	10	-21	37	6	-31	9
	kb	4	1	-3	21	1	-20	-
	gt	2	13	11	2	14	12	3
	h	18			10			11
	v	55			10			30
DC Gouda	bb	25	4	-21	9	1	-8	
	kb	8	4	-4	5	2	-3	
	gt	7	15	8	8	16	8	
	h	40			23			
	v	65			61			
GOM Gorinchem	bb	2	2	0	2	1	-1	
	kb	2	1	-1	3	1	-2	3
	gt	3	4	1	2	1	-1	3
	h	3			8			3
	v	2			3			3

JF Apeldoorn	bb	1	6	5	7	5	-2	3
	kb	2	5	3	7	2	-5	6
	gt	2	3	1	2	1	-1	2
	h	8			10			3
	v	18			21			15
PZ Kampen	bb	7	24	17	2	8	6	
	kb	10	3	-7	7	2	-5	20
	gt	4	3	-1	7	8	1	14
	h	9			18			19
	v	2			0			
VLC Kesteren	bb	17	1	-16	10	11	1	3
	kb	3	2	-1	6	1	-5	1
	gt	3	2	-1	7	1	-6	2
	h	4			11			3
	v	7			12			11
WB Swaef	bb	2	1	-1	9	7	-2	2
	kb	2	2	0	1	2	1	3
	gt	2	2	0	2	2	0	5
	h							
	v							

Wat valt op:

Lage instroomniveau vanuit basisonderwijs binnen het vmbo

Des te hoger het niveau des te eenvoudiger is er te repareren

Grote verschillen tussen vas0 en eindexamens tussen scholen onderling

Leerlingen komen door de jaren heen gemiddelde genomen niet beter uit de basisscholen

Bijlage 6. Kansrijke initiatieven binnen het reformatorisch vmbo

Op de hieronder genoemde scholen zijn aangegeven initiatieven al min of meer in uitwerking. Ze zijn op de scholen zelf ontwikkeld of door de kerngroep gesignaleerd en verder uitgewerkt. Door de kerngroep wordt naar manieren gezocht de initiatieven te monitoren, te begeleiden en te beoordelen en te bezien waar initiatieven mogelijk later op andere scholen toepasbaar kunnen worden gemaakt. Het betreft op dit moment de volgende initiatieven.

- Leesprogramma op de JFSG (Apeldoorn, Uddel).
- Subsidietraject basisscholen (Gomarus).
- Geef leerlingen keuzemogelijkheden (Driestar College).
- Formatief werken: PZ, Formatief evalueren (WC: Swaef).
- Verbinding met werkvloer zoeken (ouders, bedrijven, stichtingen), (CC, Gomarus).
- Rol spreekvaardigheid m.b.t. motivatie.
- Niveaus matchen tijdens gedeeld lesuur met collega (JFSG).

Referenties

- Beukers, M. (2014). School-based research. The relationship between interesting, challenging and appealing activities and the engagement of 2 vmbo students in the English lesson. Utrecht University.
- Groeneveld, E. (2005). Motivatieproblemen op School-Schoolomgeving. Retrieved from www.motivatieproblemenopschool.nl. Februari 2019.
- Harmin, M & Toth, M. (2006). *Inspiring Active Learning: a complete handbook for today's teachers* (expanded 2nd ed.) Alexandria, Virginia. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Hattie, J. (2011). *Visible Learning*. Taylor & Francis Ltd. Pp. 44-49.
- Kuncel, N.R. Crede, M. & Thomas, L.L. (2005). The Validity of Self-Reported Grade Point Averages, Class Ranks, and Test Scores: A Meta-Analysis and Review of the Literature. *Research Journal. University of Illinois*. Volume: 75 issue: 1, page(s): 63-82
- Pintrich, P.R. & Schunk, D.H. (2002). *Motivation in Education. Theory, Research and Application*. Pearson Education Limited.
- Schuit, H., de Vrieze, I., & Slegers, P. (2011). Leerlingen Motiveren; een onderzoek naar de rol van leraren. Ruud de Moor Centrum- Open Universiteit. Retrieved from www.ou.nl/documents/14300/
- Uden, J. van (2014). The Teacher as linchpin: The Teacher's perspective on student engagement. Retrieved from: https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/6056844/thesis_J_van_Uden.pdf
- Willingham, D.T. (2009). *Why Students don't like School?* Jossey-Bass publishers.